

3. Кримінально процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

4. Предместніков О. Потерпілий як сторона обвинувачення в справах приватного обвинувачення. Форум права. 2009. № 2. с. 345–349.

5. Перепелиця С.І. Провадження у формі приватного обвинувачення: порівняльно-правове дослідження. Харків: Право, 2015. С. 50.

6. Тітко І.О. Нормативне забезпечення та практика реалізації приватного інтересу в кримінальному процесі України. Харків: Право, 2015. С. 448.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-90>

СУЧАСНІ МЕТОДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ

Тарасова Вероніка Олександрівна

студентка III курсу

факультету адвокатури та антикорупційної діяльності

Науковий керівник: Гресь Юлія Олегівна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри криміналістики, детективної

та оперативно-розшукової діяльності

Національного університету «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

Кожна людина має індивідуальну сукупність загальних та окремих ознак (рис) елементів зовнішності, тобто має свій неповторний зовнішній вигляд: мається на увазі її вигляд, зумовлений сукупністю інформації про неї, яка сприймається візуально [1]. Наявність таких загальних та окремих ознак лежить в основі процесу ідентифікації. Ідентифікація – це визначення відповідності предмета, біологічного організму, особи (фізичної, юридичної) певним, конкретним, лише їм властивим ознакам [2].

Процес ідентифікації є складним і багатограним, адже вимагає використання різних методів і технологій для досягнення максимальної точності та надійності.

Ідентифікація набуває криміналістичного змісту, якщо факт тотожності, що встановлюється, має значення для запобігання, розслідування і розкриття злочинів. На відміну від ідентифікації в інших науках, у криміналістиці факт тотожності або її відсутності

встановлюється з обов'язковим додержанням норм кримінального процесуального законодавства [4].

Ідентифікація особи є складовою частиною криміналістичної техніки. Це один із найважливіших аспектів криміналістики, оскільки дозволяє виявляти, збирати, досліджувати та аналізувати речові докази з метою встановлення особи підозрюваних, свідків або жертв злочинів.

Актуальність дослідження сучасних методів ідентифікації особи полягає в їх значному впливі на підвищення ефективності правоохоронної діяльності, забезпечення національної безпеки та захисту особистих даних громадян. Сучасні біометричні технології, такі як дактилоскопія, розпізнавання обличчя та голосу, стають невід'ємною частиною інформаційних систем, сприяючи боротьбі з шахрайством та злочинністю у різних її проявах.

У сучасності при визначенні особи використовують біометричні характеристики. Біометричні характеристики – це унікальні фізичні або поведінкові особливості людини, які можна використовувати для її ідентифікації. Вони дозволяють точно встановлювати особу на основі індивідуальних ознак, що відрізняють одну людину від іншої.

Ці характеристики мають такі специфічні властивості:

- універсальність: кожна людина повинна мати характеристики, яка використовується системою;
- невідповідність: характеристика повинна бути розрізненою – дві людини не повинні бути рівними з точки зору однієї характеристики;
- надійність: характеристики не повинні змінюватися протягом життя людини;
- прийнятність: фаза ведення не повинна бути нав'язливою, а система повинна бути зручною для користувачів [3].

Основні біометричні методи ідентифікації особи включають:

- 1) геометрію обличчя;
- 2) розпізнавання відбитків пальців;
- 3) геометрію рук;
- 4) райдужну оболонку ока;
- 5) розпізнавання каліграфії;
- 6) розпізнавання голосу.

Геометрія обличчя базується на аналізі унікальних характеристик структури обличчя, таких як відстань між очима, форма носа та рота. Цей метод є досить точним, проте його ефективність може знижуватися при зміні виразу обличчя або носінні масок. Геометрія рук передбачає аналіз форми та структури руки, включаючи довжину пальців та співвідношення різних частин кисті. Цей метод є менш точним у порівнянні з іншими через можливі зміни геометрії руки внаслідок травм або інших факторів. Використання райдужної оболонки ока для ідентифікації забезпечує дуже високу точність та надійність, проте потребує спеціалізованого обладнання. Розпізнавання каліграфії базується на аналізі манери письма та підпису, однак цей метод є менш

точним та надійним, оскільки почерк людини може змінюватися з часом або залежно від обставин. Розпізнавання голосу використовує унікальні характеристики голосу, такі як тон, висота і тембр, для ідентифікації особи. Точність цього методу може варіюватися в залежності від навколишнього середовища, стану здоров'я та емоційного стану особи.

Найбільш дієвими методами є розпізнавання відбитків пальців та аналіз райдужної оболонки ока, тоді як менш дієвими вважаються геометрія рук та розпізнавання каліграфії. На нашу думку, це можна пояснити різною точністю та надійністю методів, а також їх залежністю від зовнішніх факторів та стану суб'єкта.

Використання ДНК-аналізу також є важливою складовою системи методів ідентифікації особи через його високу точність та універсальність.

ДНК кожної людини, за винятком однайцевих близнюків, є унікальною, що забезпечує надзвичайну точність ідентифікації. На відміну від деяких біометричних характеристик, таких як відбитки пальців або голос, ДНК залишається незмінною протягом усього життя, що робить її стабільним методом ідентифікації. Він також дозволяє встановлювати родинні зв'язки, що має важливе значення в розслідуванні злочинів та пошуку зниклих осіб. Крім того, цей метод широко використовується у судовій медицині для ідентифікації жертв катастроф та невпізнаних тіл.

Важливим є й те, що генетична інформація про людину як представника свого виду і як індивідуума міститься в кожній ядерній клітині людського організму, будь то клітина крові, частка шкіри або тканини внутрішніх органів, цибулина волосся тощо [5]. На нашу думку, це має велике значення, адже навіть мінімальні сліди, залишені на місці злочину, можуть бути використані для отримання ДНК-зразка. Цей аспект суттєво підвищує шанси на успішну ідентифікацію злочинця навіть у випадках, коли інші методи не дають результату.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновки, що ідентифікація особи є важливою частиною криміналістичної техніки, оскільки вона забезпечує точність, швидкість і надійність процесу розслідування злочинів. Слід погодитися із тим, що постійне удосконалення криміналістичного інструментарію за рахунок сучасних науково-технічних досягнень є важливою складовою забезпечення процесу розслідування різних видів злочинів [6, с. 90].

Встановлення особи підозрюваних, жертв та свідків є ключовим елементом ефективного розслідування та попередження злочинів. Використання біометричних методів, таких як відбитки пальців, розпізнавання обличчя та голосу, дозволяє забезпечити високу точність ідентифікації. Крім того, ідентифікація допомагає підтвердити або спростувати алібі підозрюваних, що є важливим для встановлення істини у кримінальному провадженні.

Таким чином ідентифікація особи сприяє підвищенню безпеки у суспільстві, зниженню рівня злочинності та покращенню ефективності організації та здійснення розслідувань.

Література:

1. Криміналістика: підручник / За ред. В.В. Тіщенко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 556 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / упоряд. та голови за редакцією В. Т. Бусела. Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
3. Колесніков К.В., Ободовський Б.П. Види біометричної автентифікації та методи їх оцінки. *Штучний інтелект*. 2017. № 3-4. С. 61-69.
4. Гора І. В., Колесник В. А. Криміналістика: Спеціальний курс лекцій. Київ: вид-во НАСБ України, 2002. 320 с.
5. Гора І. В., Сідельников А. В. Сучасні проблеми ідентифікації особи методом ДНК-аналізу. *Вісник Академії адвокатури України*. 2018. Т. 15. № 1-2. С. 88-94.
6. Гресь Ю.О., Чумак С.П. Особливості ідентифікації людських останків, виявлених у ході огляду місць масових поховань. *Правові новели*. 2024. № 22. Т. 2. С. 86-92.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-91>

ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС ЕКСТРАДИЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Федоренко Дарья Віталіївна

*здобувачка вищої освіти магістерського курсу
юридичного факультету*

*Науковий керівник: **Сенченко Надія Миколаївна**
кандидат юридичних наук,*

*доцент кафедри кримінального права та правосуддя
Національного університету «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів, Україна*

В умовах європейської інтеграції одним із найбільш актуальних питань в нашій державі постає зближення вітчизняного законодавства з міжнародним правом. Особливо важливим є взаємодія вітчизняного кримінального та кримінального процесуального права з міжнародним правом, оскільки як національне, так і міжнародне право оперує такою